



महाराष्ट्र शासन

सहसंचालक,

उच्चशिक्षण, मुंबई विभाग, मुंबई.

एलफिस्टन तंत्रविद्यालय आवार, महापालिका मार्ग, मुंबई-४०० ००१

ई-मेल: jdhembai@gmail.com, दुरध्वनीक्रमांक ०२२२२६५६६००-; web: www.jdhembai.gov.in

जा.क्र. ससं/उशि/मुवि/महाडोबोटी/२०२६/५४५२

दिनांक- १५/१०/२०२६.

तात्काळ ईमेलद्वारे

प्रति,

कुलसचिव,

- १) कुलसचिव,
मुंबई विद्यापीठ / एस.एन.डी.टी. विद्यापीठ, मुंबई.
- २) महाराष्ट्र राष्ट्रीय विधी विद्यापीठ, मुंबई.
- ३) होमी भाभा राज्य विद्यापीठ, मुंबई

विषय - अवर्षण / दुष्काळग्रस्त भागातील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांतर्गत अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे परीक्षा शुल्क माफ करणेबाबत.

संदर्भ - १) शासनपत्र क्रमांक संकीर्ण-2026/प्र.क्र.855/तांशि-4, दिनांक : 14, ऑक्टोबर, 2029.

२) उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्र. उशिस/शिष्यवृत्ती/दुष्काळ फी माफी २६-२७/E- ३९५४७३६ दि. १४/१०/२०२६

उपरोक्त विषयाबाबतचे शासन व संचालनालयाचे संदर्भीय पत्राचे अवलोकन करावे. सोबत प्रत जोडली आहे. सदर शासने पत्रास अनुसरून कळविण्यात येते की, मदत व पुनर्वसन विभागाने सन 2026 च्या खरीप हंगामात Trigger-1 (प्रथम कळ) लागू झालेल्या राज्यातील 265 तालुक्यांमध्ये दिनांक. 25.09.2026 येथील शासन निर्णयान्वये दुष्काळ जाहीर केला असून, सदर तालुक्यांतील दुष्काळग्रस्त भागासाठी विशेष बाब म्हणून लागू केलेल्या उपाययोजना व सवलतीमध्ये अनुक्रमांक 5 वर "शालेय/महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा शुल्कात माफी या सवलतीचा समावेश आहे.

संदर्भाकित शासनपत्रातील मुद्दा क्रमांक ५ नुसार सन 2026 च्या खरीप हंगामातील Trigger 1 (प्रथम कळ) लागू झाल्याने दुष्काळ जाहीर झालेल्या तालुक्यांमधील प्रभावित विद्यार्थ्यांना परीक्षा शुल्क माफीकरीता आवश्यक अंदाजित आर्थिक भार (प्रचलित शिष्यवृत्ती योजनांचे लाभार्थी व त्याव्यतिरिक्त कोणत्याही शिष्यवृत्ती योजनेस पात्र नसणारे विद्यार्थीसंख्या विचारात घेऊन आर्थिक भाराचा तपशील सादर करावयाचा आहे. त्यानुषंगाने विवरणपत्रात माहिती दिनांक १५/१०/२०२६ रोजी दुपारी १२.०० वाजे पर्यंत तात्काळ पाठविण्यात यावा. तसेच सदर पत्रासोबत सॉफ्ट कॉपी सादर करण्यात यावी. जेणेकरून संचालनालयास सदर माहिती शिघ्रतेने सादर करणे सुलभ होईल.


(डॉ. रूपेश राऊत)

सहसंचालक

उच्च शिक्षण, मुंबई विभाग, मुंबई.

सोबत:- संदर्भीय पत्रे.

महाराष्ट्र शासन
उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,
४१२ ई, बहिरट पाटील चौक, मॉडेल कॉलनी, शिवाजीनगर पुणे-४११०१६

Web : www.dhepune.gov.in

E-mail: vishi.dhepune@nic.in

फोननं. ०२०/२६१२२११९

जा.क्र.: उशिसं/शिष्यवृत्ती/दुष्काळ — फीमाफी २६-२७/ई - ३१५४७३६

दि. /१०/२०२६.

अतितात्काळ / ईमेलद्वारे

प्रति,

सर्व विभागीय सहसंचालक,
उच्च शिक्षण.

विषय - अवर्षण / दुष्काळग्रस्त भागातील उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांतर्गत
अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे परीक्षा शुल्क माफ करणेबाबत.

संदर्भ : शासनपत्र क्रमांक संकीर्ण-2026/प्र.क्र.855/तांशि-4, दिनांक : 14 ऑक्टोबर, 2026

उपरोक्त विषयाबाबत सोबत जोडलेल्या शासनपत्राचे अवलोकन करावे. सदर शासन पत्रास अनुसरून कळविण्यात येते की, मदत व पुनर्वसन विभागाने सन 2026 च्या खरीप हंगामात Trigger-1 (प्रथम कळ) लागू झालेल्या राज्यातील 265 तालुक्यांमध्ये दिनांक.25.09.2026 येथील शासन निर्णयान्वये दुष्काळ जाहीर केला असून, सदर तालुक्यांतील दुष्काळग्रस्त भागासाठी विशेष बाब म्हणून लागू केलेल्या उपाययोजना व सवलतींमध्ये अनुक्रमांक 5 वर "शालेय/महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा शुल्कात माफी" या सवलतीचा समावेश आहे.

संदर्भांकित शासनपत्रातील मुद्दा क्रमांक ५ नुसार सन 2026 च्या खरीप हंगामातील Trigger 1 (प्रथम कळ) लागू झाल्याने दुष्काळ जाहीर झालेल्या तालुक्यांमधील प्रभावित विद्यार्थ्यांना परीक्षा शुल्क माफीकरीता आवश्यक अंदाजित आर्थिक भार (प्रचलित शिष्यवृत्ती योजनांचे लाभार्थी व त्याव्यतिरिक्त कोणत्याही शिष्यवृत्ती योजनेस पात्र नसणारे विद्यार्थीसंख्या विचारात घेऊन आर्थिक भाराचा तपशील सादर करावयाचा आहे. त्यानुषंगाने सोबत दिलेल्या तक्त्यामध्ये माहिती **दिनांक १५/१०/२०२६ रोजी दुपारी १२.०० वाजे पर्यंत संचालनालयाच्या schol.dhepune@gov.in** वर तात्काळ पाठविण्यात यावा. तसेच सदर पत्रासोबत सॉफ्ट कॉपी सादर करण्यात यावी.

सोबत — माहिती सादर करण्यासाठीचे विवरणपत्र जोडलेले आहेत.

Digitally signed by
SHAILENDRA KAMLAKAR DEOLANKAR
Date: 14-10-2026 20:34:56

(डॉ. शैलेंद्र देवळाणकर)

शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण
महाराष्ट्र राज्य, पुणे - १६.

सन २०२६ च्या खरीप हंगामातील दुष्काळ जाहीर झालेल्या तालुक्यातील प्रभावित विद्यार्थ्यांना परीक्षा शुल्क माफीकरिता आवश्यक अंदाजित आर्थिक भार

अ) प्रचलित शिष्यवृत्ती योजना लागू असणारे लाभार्थी :-

रक्कम रुपयात

अ. क्र.	विद्यापीठाचे नाव	प्रचलित शिष्यवृत्ती योजना लागू असणारे अभ्यासक्रम	प्रवेशित विद्यार्थी संख्या (शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७)									परीक्षा शुल्काची प्रतिविद्यार्थी सरासरी रक्कम	येणारा आर्थिक भार (१२X१३)	शेरा
			एस.सी.	एस.टी.	ओबीसी	व्हीजे-अ/ एनटी-ब/क/ड	एसबीसी	एसईबीसी	आदुघ	खुला	एकूण विद्यार्थी			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
१		कला/ वाणिज्य/ विज्ञान/ विधी/ शिक्षणशास्त्र/ शारीरिक शिक्षणशास्त्र												
२		समाजकार्य अभ्यासक्रम												
३		एकूण												

टिप - शिष्यवृत्ती योजनांसाठी वार्षिक उत्पन्न मर्यादा रक्कम रु. ८.०० लक्ष इतकी असली तरी सदरच्या उत्पन्न मर्यादेपेक्षा अधिक उत्पन्न असलेल्या विद्यार्थ्यांचा देखील यामध्ये समावेश करावा.

रक्कम रुपयात

[illegible]



“जनहिताय सर्वदा”

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

४ था मजला, मंत्रालय (विस्तार), मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई - ४०० ०३२.

दूरध्वनी क्र.०२२०४०९३५.

Email ID: tashi8-hted@mah.gov.in

क्र.संकीर्ण-२०२६/प्र.क्र.८५५/तांशि-४

दिनांक : १० ऑक्टोबर, २०२६.

ई-मेलद्वारे

प्रति,

संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

विषय :- अवर्षण / दुष्काळग्रस्तग्रस्त भागातील उच्च व तंत्रशिक्षण विभागांतर्गत अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे परीक्षा शुल्क माफ करणेबाबत.

संदर्भ : १) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण विभाग क्र. एफईडी-१५९२/१२०२/(११३२)/साशि-५,
दि. १८.१०.१९९३

२) शासन परिपत्रक, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्र. शुल्क-५२१८/प्र.क्र.४१३/मशि-२,
दि. ०३.११.२०१८

३) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्र. संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.३८१/तांशि-४,
दि. ०५.११.२०१८

४) शासन निर्णय, मदत व पुनर्वसन विभाग क्र. समिती-२०२६/प्र.क्र.८२/मदत-२,
दि. २५.०९.२०२६

महोदय,

मदत व पुनर्वसन विभागाने सन २०२६ च्या खरीप हंगामात Trigger-१ (प्रथम कळ) लागू झालेल्या राज्यातील २६५ तालुक्यांमध्ये संदर्भ क्र. ४ येथील शासन निर्णयान्वये दुष्काळ जाहीर केला असून, सदर तालुक्यांतील दुष्काळग्रस्त भागासाठी विशेष बाब म्हणून लागू केलेल्या उपाययोजना व सवलतींमध्ये अनुक्रमांक ५ वर "शालेय/महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा शुल्कात माफी" या सवलतीचा समावेश आहे. सदर शासन निर्णयाची प्रत सोबत जोडली आहे.

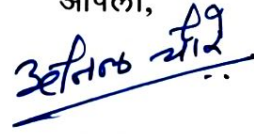
२. संदर्भ क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये टंचाईग्रस्त भागातील गरजू विद्यार्थ्यांना विद्यापीठे व परीक्षा मंडळे यांच्या परीक्षा फी माफीची योजना सन १९९२-९३ पासून नियमित स्वरूपात कार्यान्वित आहे. त्यानुसार यापूर्वी सन २०१८ च्या खरीप हंगामातील दुष्काळ सदृश्य परिस्थितीत संदर्भ क्र. २ व

३ येथील शासन निर्णय / परिपत्रकान्वये महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा शुल्क माफीसंदर्भात कार्यवाही करण्यात आलेली आहे.

३. सद्यस्थितीत उच्च व तंत्र शिक्षण विभागांतर्गत अभ्यासक्रमांना प्रवेशित विद्यार्थी व त्यांना राबविण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्ती योजना, अंमलबजावणीची यंत्रणा विचारात घेता, शासनाकडून दुष्काळ / अवर्षण जाहीर झाल्यानंतर उच्च शिक्षण घेणाऱ्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना तात्काळ दिलासा मिळण्यासाठी परीक्षा शुल्कात माफी देण्याची स्वतंत्र योजना कार्यान्वित करणे आवश्यक आहे. त्यानुषंगाने उपरोक्त पार्श्वभूमी विचारात घेऊन, खालील मुद्द्यांना अनुसरून सविस्तर प्रस्ताव आवश्यक कागदपत्रांसह शासनास दोन दिवसात सादर करावा, ही विनंती.

१. योजनेचे स्वरूप
२. योजनेची व्याप्ती, पात्रता व निकष
३. योजनेच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती
४. सदर योजनेची अंमलबजावणी करताना लाभाची द्विरुक्ती टाळण्यासाठी अभिप्राय / उपाय
५. सन २०२६ च्या खरीप हंगामातील Trigger १ (प्रथम कळ) लागू झाल्याने दुष्काळ जाहीर झालेल्या तालुक्यांमधील प्रभावित विद्यार्थ्यांना परीक्षा शुल्क माफीकरीता आवश्यक अंदाजित आर्थिक भार (प्रचलित शिष्यवृत्ती योजनांचे लाभार्थी व त्याव्यतिरिक्त कोणत्याही शिष्यवृत्ती योजनेस पात्र नसणारे विद्यार्थीसंख्या विचारात घेऊन आर्थिक भाराचा तपशील सादर करणे आवश्यक राहील.)

आपला,



(अनिल चौरे)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत:- निवडनस्ती (तांशि-४)